

श्री साईसच्चरित

॥ अथ श्रीसाईसच्चरित ॥ अध्याय ४८ वा ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीसरस्वत्यै नमः ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ श्रीकुलदेवतायै नमः ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यां नमः ॥ श्रीसद्गुरुसाईनाथाय नमः ॥ आतां हा अध्याय करितां सुरुं । जया अत्यंत श्रवणादरु । ऐसा श्रोता लागला विचारुं । गुरु कीं सद्गुरु श्रीसाई ॥१॥ तयाचिया समाधाना । कथूं सद्गुरुच्या संक्षिप्त लक्षणा । जेणें श्रीसाईसमर्थचरणां । मिळतील खुणा सद्गुरुच्या ॥२॥ जेथूनि प्राप्त वेदाध्ययन । अथवा साही शास्त्रांचें ज्ञान । जिहीं करविलें वेदांतनिरूपण । ज्ञाते न सद्गुरु म्हणती तया ॥३॥ कोणी एक वायु कोंडिती । तप्त मुद्रा धारण करिती । ब्रह्मानुवादें श्रोतयां रिझविती । ज्ञाते न सद्गुरु म्हणती तया ॥४॥ शिष्यां शास्त्रोक्त मंत्रही देती । जप करावया आज्ञा करिती । होईल केव्हां फलप्राप्ती । विश्वास न चितीं कोणाही ॥५॥ तत्त्वनिरूपण अति रसाळ । शब्दज्ञान अघळपघळ । स्वानुभवाचा मात्र दुष्काळ । शाब्दिक पोकळ तें ज्ञान ॥६॥ एकतेक्षणीं निरूपण नीट । उभय भोगांचा येईल वीट । परि अनुभवाची चवी चोखट । अनुभवी तोच प्रकटवी ॥७॥ असोनि संपूर्ण शब्दज्ञानी । पूर्णानुभवी अपरोक्षदानी । त्याचाचि अधिकार शिष्यप्रबोधनीं । म्हणावें त्यालागोनि सद्गुरु ॥८॥ स्वयें ज्यातें अनुभव नाही । तो काय शिष्यातें देईल पाहीं । जया न अपरोक्ष अनुभव कांहीं । सद्गुरु कदाही न म्हणावा ॥९॥ शिष्यापासून घ्यावी सेवा । स्वर्णीही न धरी ऐसिया भावा । उलट शिष्यार्थ निजदेह लागावा । इच्छीं तो जाणा सद्गुरु ॥१०॥ शिष्य म्हणजे किंपदार्थ । गुरु काय तो श्रेष्ठांत श्रेष्ठ । ऐसिया अहंभावविरहित । तोचि सद्गुरु हितकारी ॥११॥ शिष्य तेही पूर्णब्रह्म । तयाठायींही पुत्रप्रेम । इच्छी न त्यापासाव योगक्षेम । सद्गुरु तो परम श्रेष्ठ जर्गी ॥१२॥ परम शांतीचें जें निधान । विद्वत्तेचा न जेथें अभिमान । सान थोर समसमान । तेंच सद्गुरुरथान जाणावें ॥१३॥ ऐसीं हीं सर्वसाधारणें । सद्गुरुचीं संक्षिप्त लक्षणें । निवेदिलीं म्यां अनन्य-शरणें । श्रोतयांकारणें संकलित ॥१४॥ साईदर्शनें तुष्टले लोचन । तयां भाग्यवंतांलागून । मी काय याहूनि वर्णू सकेन । सद्गुरुलक्षण हें सत्य ॥१५॥ जन्मोजर्मींचा पुण्यातिशय । गांठीस होता त्याचा संचय । तेणें हे आम्हांस लाधले पाय । या सद्गुरुराय साईचे ॥१६॥ पूर्ण तारुण्यींही अपरिग्रह । निराधार ना वेस ना गृह । तमाखू चिलीम हा काय तो संग्रह । मनोनिग्रह भयंकर ॥१७॥ वर्षे अष्टादश असतां वय । तेव्हांपासूनही पूर्ण मनोजय । सदा एकांतीं वसावें निर्भय । लावूनि लय स्वरुपीं ॥१८॥ पाहोनि भक्तांची आवडी शुद्ध । “भक्तपराधीन मी” हें ब्रीद । भक्तवृंदा दावावया विशद । भक्तप्रेमास्पद वर्ते जो ॥१९॥ जय परब्रह्मा सनातना । जय दीनोद्धारा प्रसन्नवदना । जय चैतन्यघना भक्ताधीना । दे निजदर्शना निजभक्तां ॥२०॥ जयजया जी द्वंद्वतीता । जयजया जी अव्यक्तव्यक्ता । सर्वसाक्षी सर्वातीता । अकळ अभक्तां सकळिकां ॥२१॥ जय जय भवसंतापहरणा । जय जय भवगजविदारणा । जय जय आश्रितप्रेमपूर्णा । संकटनिरसना सद्गुरुराया ॥२२॥ तुज अव्यक्तीं समरसतां । आकार पावला निराकारता । परि तव भक्तकल्याणकारिता । देह ठेवितांही न सरे ॥२३॥ देहीं असतां जी जी कृती । तोच समरसतां अव्यक्तीं । तेच अनुभव आजही भोगिती । जे तव भक्तीं लागले ॥२४॥ त्वां मज पामरा निमित्त करुनि । निरसावया अविद्यारजनी । प्रकट केला निजचरित्रतरणी । जो भक्तोद्धरणीं समर्थ ॥२५॥ आस्तिक्यबुद्धी श्रद्धास्थिती । हीच भक्ताची हृदयपणती । प्रेमस्नेहें उजळिजे वाती । ज्ञानज्योती प्रकटेल ॥२६॥ प्रेमावीण शुष्क ज्ञान । तयाचें कोणा काय प्रयोजन । विनाप्रेम न समाधान । प्रेम अविच्छिन्न असावें ॥२७॥ काय वानूं प्रेममहिमान । तयापुढें तुच्छ आन । गांठीं नसल्या प्रेम गहन । श्रवण वाचन निष्कळ ॥२८॥ प्रेमापाशीं नांदे भक्ती । तेथेंच अवघी शांती विरक्ती । तेथेंच पाठीं तिष्ठे मुक्ती । निजसंपत्तीसमवेत ॥२९॥ प्रेम नुपजे भावावीण । भाव तेथें देव जाण ।

भावापोटीं प्रेम पूर्ण। भावचि कारण भवतरणा॥३०॥ गंगोदकासम पवित्र। परम गोड साईचरित्र। तेणेंचि त्यांचें सजविलें स्तोत्र। निमित्तमात्र हेमाड॥३१॥ श्रवण करितां साईसच्चरित। श्रोते वक्ते नित्यपूत। पापपुण्याचा होई घात। नित्यमुक्त दोघेही॥३२॥ भाग्यें आगळे ऐकतां श्रोत्र। भाग्यें आगळें वक्त्याचें वक्त्र। धन्य हें श्रीसाईस्तोत्र। अतिपवित्र निजभक्तां॥३३॥ होऊनियां शुद्धचित्त। सद्भावें जे परिसती चरित। तयांचे ते सकळ मनोरथ। होतील सुफलित सदैव॥३४॥ परम भावार्थें आदरेंसीं। ऐकती या सच्चरितासी। निजपदभक्ती अनायासीं। लाभे तयांसी अविलंबें॥३५॥ भक्तिभावें साईचरण। सेवितां करितां साईस्मरण। होईना यथेच्छ इंद्रियाचरण। सहज भवतरण रोकडें॥३६॥ भक्तचातकां निजजीवन। ऐसें हें साईसच्चरितकथन। श्रोतां श्रवणापाठीं मनन। कीजे आयतन श्रीकृपेचें॥३७॥ सर्वावस्थां सावधान। होऊनि श्रोतीं केलिया श्रवण। सहज होय भवतरण। कर्मबंधन तुटोन॥३८॥ असो मनीं म्हणतील श्रोते। केव्हां हो आरंभ होणार कथेतें। दवडितों त्यांचिया अस्वस्थतेतें। प्रस्तावनेतें करोनि॥३९॥ पूर्वाध्यायीं झालें कथन। वैर हत्या आणि ऋण। हीं फेडावया पुनर्जन्म। येई निजकर्म भोगावया॥४०॥ तयांस नाही पूर्वस्मरण। परि या संतां कदा न विस्मरण। करिती निजभक्त-संकटनिवारण। असेना जनन कोठेंही॥४१॥ तैसाच आतां दुसरी कथा। देतां घेतां बसताउठतां। संतांपाथीं विश्वास ठेवितां। पावती सफलता निजभक्त॥४२॥ कर्मरंभ करूं जातां। आधीं हरिगुरुचरण स्मरतां। तेच निवारिती निजभक्तचिंता। कर्मीं निजदक्षता ठेविलिया॥४३॥ कर्म मात्र मी करणार। समर्थ हरिगुरु फल देणार। ऐसा ज्याचा दृढ निर्धार। बेडा पार तयाचा॥४४॥ संत आरंभीं उग्र भासती। तरी त्यांपोटीं लाभेंवीण प्रीती। अल्प धीर पाहिजे चितीं। करितील अंतीं कल्याण॥४५॥ शापताप-संसृतिमाया। सत्संगाची पडतां छाया। ठायींचे ठायींच जातील विलया। म्हणोनि त्या पायां विनटावें॥४६॥ सविनय आणि अनुद्धत। होऊनि संतां शरणागत। प्रार्थावें त्यां निजगुजहित। देतील चित्तस्वास्थ्यातें॥४७॥ अल्पज्ञानाचिया अभिमानीं। संतवचनीं विकल्प मानी। होते त्या आधीं कैसी हानी। विश्वासें निदानीं कल्याण॥४८॥ शुद्ध मनें वा कपटें सर्वथा। खऱ्या संतांचे चरण धरितां। अंतीं पावे तो निर्मुक्तता। अगाध योग्यता संतांची॥४९॥ ये अर्थींची बोधक कथा। श्रवण कीजे सावधानता। स्वानंदनिर्भर होईल श्रोता। तैसाचि वक्ता उल्लसित॥५०॥ वकील अक्कलकोट निवासी। सपटणेकर नाम जयांसी। परिसा तयांचे अनुभवासी। मन उल्लासित होईल॥५१॥ वकिलीचा रात्रंदिवस। करीत असतां ते अभ्यास। भेटले विद्यार्थी शेवडे त्यांस। करीत विचारपूस परस्पर॥५२॥ सहाध्यायीही इतर आले। तेथेंच खोलींत एकत्र बैसले। प्रश्न एकेकां पुसूं लागले। पहाया अभ्यासिलें ताडून॥५३॥ पहावें कोठें कोणाचें चुकतें। कोणाचें उत्तर बरोबर येतें। करावें संशयनिवृत्तीतें। चित्तस्वस्थतेलागूनि॥५४॥ शेवडे यांचीं चुकलीं उत्तरें। अंतीं म्हणाले विद्यार्थी सारें। कैसेनि यांची परीक्षा उतरे। अभ्यासिलें अपुरें सर्वचि॥५५॥ केला जरी त्यांनीं उपहास। शेवड्यांचा पूर्ण विश्वास। पुरा वा अपुरा अभ्यास। वेळीं मी पास होणार॥५६॥ मीं न जरी अभ्यास केला। माझा साईबाबा मजला। पास कराया आहे बैसला। करूं मी कशाला काळजी॥५७॥ परिसतां ऐसिया बोलां। आश्चर्य वाटलें सपटणेकरांला। नेऊनि शेवड्यांस एके बाजूला। पुसावयाला लागले॥५८॥ अहो हे साईबाबा कोण। जयांचे एवढे वर्णितां गुण। जयांवर तुमचा विश्वास पूर्ण। वसतीचा ठाव कवण कीं॥५९॥ मग त्या साईबाबांची महती। प्रत्युत्तरीं शेवडे कथिती। सर्वेचि आत्मविश्वासस्थिती। तयांसी वदती प्रांजळपणें॥६०॥ सुप्रसिद्ध नगर जिल्हा। त्यामाजील शिर्डी गांवाला। फकीर एक मशिदीं बैसला। असे बहु नांवाजला सत्पुरुष॥६१॥ संत आहेत जागोजाग। परि तयांचे भेटीचा योग। गांठीस नसतां पुण्य अमोघ। प्रयत्नं हा सुयोग लाभेना॥६२॥ विश्वास माझा पूर्ण त्यावर। करील तो जें तेंच होणार। वदेल वाचे तेंच घडणार। नाही तें चुकणार कल्पांतीं॥६३॥ कितीही केल्या यंदा प्रयास। परीक्षेंत मी होणार नापास। परि

पुढील वर्षी अप्रयास। होणार मी पास त्रिसत्य।।६४।। मज हें आहे त्यांचें आश्वासन। तयांवर माझा भरंवसा पूर्ण। होणें न त्यांचें अन्यथा वचन। गांठ मी बांधून ठेविलीसे।।६५।। नवल काय ही तों होईल। होईल परीक्षा याच्याही पुढील। हास्यास्पद हे वाटेल बोल। निःसंशय फोल सपटणेकरां।।६६।। विकल्पपूर्ण त्यांचें मन। त्यांना हें काय आवडे कथन। असो शेवडे गेले तेथून। परिसा तें वर्तमान पुढील।।६७।। पुढें कालें अनुभवांतीं। अन्वर्थ झाल्या शेवड्यांच्या उक्ती। दोनीही परीक्षा पास होती। आश्चर्य चित्रीं सपटणेकरां।।६८।। पुढें जातां दहा सालें। सपटणेकर उद्विग्न झाले। दुर्दैव्य एकाएकीं ओढवले। तंव ते पावले उदासता।।६९।। एकुलता एक मुलगा त्यांला। कंठरोगानें निधन पवला। सन एकूणीसशें तेरा सालाला। अत्यंत विटला संसारा।।७०।। आदिकरुनि पंढरपूर। गाणगापुरादि तीर्थें समग्र। झालीं परि न सुखावे अंतर। वाचिला नंतर वेदांत।।७१।। ऐसा कांहीं काळ लोटतां। चित्तास कांहीं येते का शांतता। म्हणुनि मार्गप्रतीक्षा करितां। आठवला वृत्तांत शेवड्यांचा।।७२।। शेवडे यांचा निश्चय स्मरला। साईपदींचा विश्वास आठवला। आपणही जावें श्रीदर्शनाला। वाटलें मनाला तयांच्या।।७३।। संतदर्शनीं धरिला हेत। सन एकोणीसशें तेरा सालांत। शिर्डीस जाण्याचा झाला बेत। निघाले समवेत बंधूच्या।।७४।। निमित्त शेवडे यांचें स्मरण। वंदावया आपुले चरण। साईच तयां करिती पाचारण। तें सावचित्त श्रवण करा।।७५।। पंडितराव कनिष्ठ सहोदर। तयां घेऊनियां बरोबर। संतदर्शना सपटणेकर। निघाले सपरिवार शिर्डीस।।७६।। असो ते दोघे तेथें आले। येतां श्रीच्या दर्शना निघाले। दूरुनि बाबांचें दर्शन झालें। अत्यंत धाले चित्तांत।।७७।। दूरुनि परि ती डोळेभेट। होतांच सत्त्वर गेले निकट। दोघेही जोडूनि करसंपुट। समोर तिष्ठत बाबांचे।।७८।। दोघेही ते अति विनीत। बाबांसन्मुख लोटांगणीं येत। श्रीफल साईचरणीं समर्पित। शुद्ध भावान्वित सप्रेम।।७९।। श्रीफल अर्पितां सपटणेकर। समर्थांचिया चरणांवर । “चल हट्” शब्दें बाबा धिक्कार। करीत सपटणेकर यांचा।।८०।। सपटणेकर चिंताग्रस्त। बाबा व्हावे कां संतप्त। मनीं म्हणती बाबांचे परिचित। पाहूनि त्यां इंगित पुसावें।।८१।। दर्शनं जे व्हावे प्रसन्न। तेच या शब्दें अत्यंत खिन्न। होऊनि सचित अधोवदन। बैसले सरकून माघारां।।८२।। आतां कोणापासीं जावें। कोणा भक्तालार्गीं पुसावें। काय बाबांच्या बोलांत असावें। मनोगत पुसावें कोणास।।८३।। ऐसा त्यांचा पाहूनि भाव। कोणी त्यांचिया समाधानास्तव। कथितां बाळा शिष्याचें नांव। शोधिला ठाव तयाचा।।८४।। तयालार्गीं सपटणेकर। निवेदिते झाले वृत्तांत साग्र। म्हणाले बाबा माझा धिक्कार। करिती अत्युग्रवाचेनें।।८५।। तुम्ही तरी मजसवें यावें। दर्शन शांतपणे करवावें। कृपावलोकन बाबांचें व्हावें। कोपा न यावें आम्हांवरी।।८६।। असो हें बाळानें मान्य केलें। सपटणेकर निश्चित झाले। फोटो बाबांचें विकत आणविले। दर्शना निघाले बाबांच्या।।८७।। बाळा शिपी होता संगतीं। फोटो घेऊनि आपुले हातीं। बाळा मग देऊनि बाबांप्रती। बाबांस विज्ञप्ती करिताहे।।८८।। काय हें देवा कसलें चित्र। पाहूनि बाबा देती उत्तर। हा फोटो आहे याचा यार। बोटांनें सपटणेकर दावीत।।८९।। ऐसें बोलूनि बाबा हांसले। मंडळीसही हांसू आलें। बाबा काय हो इंगित यांतलें। बाळानें पुसिलें बाबांस।।९०।। तात्काळ बाळा सपटणेकरां। म्हणे घ्या दर्शन करा त्वरा। मग ते करितां नमस्कारा। “चल हट्” उद्गारां परिसिलें।।९१।। तेंच पूर्वील “चल हट्”। अजून माझी पुरवी पाठ। आतां काय करावी वाट। आश्चर्य उद्भट सपटणेकरां।।९२।। मग ते दोघे जोडूनि कर। तिष्ठत असतां बाबांसमोर। “निघूनि जा येथूनि सत्त्वर”। आज्ञा त्यां अखेर बाबांची।।९३।। वाक्य तुमचें स्वामीसमर्था। अनुल्लंघ्य कोणाही सर्वथा। काय आम्हां पामरांची कथा। निघालों आतां येच घडी।।९४।। ऐकोनि आपण महाउदार। दर्शना आलों तों धिक्कार। “चल हट्” शब्दें आमुचा सत्कार। काय हा चमत्कार कळेना।।९५।। तेव्हां असावें कृपावलोकन। द्यावें आम्हां आशीर्वचन। व्हावें सत्त्वर पुनर्दर्शन। ऐसें आश्वासन मागितलें।।९६।। ऐसा कोण आहे ज्ञानी। जाणेल

काय बाबांचे मनीं। परंतु झालेली आज्ञा मानूनि। गेले स्वस्थानीं माघारां।।१७।। ऐसें हें त्यांचें प्रथम दर्शन। तेणें ते दोघे अति उद्विग्न। गेले आपुले गांवा परतोन। यत्किंचित विलंब न करितां।।१८।। पुढें आणिक वर्ष गेलें। तरीही न मन स्थिर झालें। पुनश्च गाणगापूर केलें। चित्त भडकलें अधिकचि।।१९।। विश्रांत्यर्थ सपटणेकर। गेले माढेगांवीं नंतर। काशीक्षेत्रीं जाण्याचा विचार। केला कीं अखेर तयांनीं।।१००।। आतां काशीस निघावयास। उरले अवघे दोनच दिवस। झाला दृष्टांत निजकांतेस। राहिला प्रवास काशीचा।।१०१।। दृष्टांताचा चमत्कार। कैसा त्याचा अभिनव प्रकार। कथितो व्हावें श्रवणतत्पर। लीलाचरित्र साईचें।।१०२।। झोंपेंत असतां शेजेवर। स्वप्नसृष्टी डोळ्यांसमोर। बाई घेऊनियां घागर। जाई विहिरीवर लक्कडशाचे।।१०३।। तेथें एका निंबातळीं। डोईस जो फडका गुंडाळी। ऐसा एक फकीर ते वेळीं। म्हणे मजजवळी पातला।।१०४।। “कां व्यर्थ श्रमसी बाळ।” फकीर उद्गारला स्वर्णें कोमळ। “भरुनि नेतां तुझी ही सकळ। घागर निर्मळ उदकेंसी।।१०५।।” वाटली भीती फकिराची। घेऊनि घागर रिकामीचि। वाट माघारा धरिली घराची। सवें मार्गेंमार्गेचि फकीर।।१०६।। ऐसियेपरी पाहूनि स्वप्न। जागी झालें उघडले नयन। परिसूनि कांतास्वप्ननिवेदन। नेमिलें गमन शिर्डीचें।।१०७।। तेच मुहूर्ती दोघें निघालीं। उदईक शिर्डीग्रामा पातलीं। येतांच मशिदीमार्जी गेलीं। बाबा ते काली लेंडीवर।।१०८।। बाबा परत येईपर्यंत। बैसतीं झालीं दोघेंही तेथ। बाबांची मार्गप्रतीक्षा करीत। बाबा तंव इतुक्यांत पातले।।१०९।। मूर्ती जी देखिली दृष्टांतांत। तीच ती पाहूनि नखशिखांत। बाई जाहली विस्मयान्वित। मग ती न्याहाळीतचि राहिली।।११०।। होतां बाबांचें पादक्षालन। बाई गेली घ्यावया दर्शन। करोनि साईपदाभिवंदन। बैसली अवलोकन करीतचि।।१११।। पाहोनि तियेची विनीतता। उल्लास साईनाथांचे चित्ता। बाबांनीं हळूच आरंभिली कथा। बाईची व्यथानिवारक।।११२।। तेव्हां नित्यक्रमानुसार। बाबा आपुलीच व्यथा सविस्तर। निवेदूं लागले प्रेमपुरःसर। तत्रस्थ एक्या तिसऱ्यास।।११३।। पाहूं जातां बाईची कथा। बाईस सांगावयाची असतां। तिच्यासमक्ष तिसऱ्यास कथितां। परिसिली अतिसावधानता बाईनें।।११४।। “माझे हात पोट कंबर। बहुत दिवस दुखे अनिवार। औषधें करितां झालों बेजार। होईना परिहार व्यथेचा।।११५।। कटाळलों मीं औषधें खातां। गुण म्हणून येईना तत्त्वतां। परि मज आश्चर्य वाटे आतां। गेली कीं व्यथा एकाएकीं।।११६।।” ऐसी ही कथा तिजिया कथितां। बाईचा नामनिर्देशही न करितां। तियेचीच ही वार्ता सर्वथा। संबंध हा होता तियेचा।।११७।। पुढें मासादोंमासांअंतीं। बाबांनीं आपुली जी वर्णिली होती। त्याच तियेच्या व्यथेची निवृत्ती। झाली तंव प्रतीती पटली तिला।।११८।। पूर्ण झाली बाईची कामना। तंव सपटणेकर घेती दर्शना। त्यांची पूर्वील “चल हट्” संभावना। बाबांनीं पुन्हां केलीच।।११९।। न कळे काय माझी चूक। धिक्कारिती मज बाबा अचूक। नमस्कारितां उत्तर एक। मजला ठराविक तयांचें।।१२०।। काय कीं माझें पूर्वार्जित। मजवरीच कां रागेजत। इतरांपाशीं माझियादेखत। वर्तत अत्यंत प्रेमानें।।१२१।। पाहूं जातां सांजसकाळी। बाबांपाशीं अवघी मंडळी। आनंदें अनुभवीत नित्य दिवाळी। माझेच कपळी “चल हट्”।।१२२।। कांहीं माझें कर्म विकोपा। गेलें पावलों धर्मविलोपा। आश्रय झालों अनंत पापा। तेणेंच ही अवकृपा मजवरी।।१२३।। आरंभी मी बाबांविषयीं। होतों कुतर्की तैसाच संशयी। तेणेंच वाटलें ऐसिया उपायीं। बाबाच मज ठायीं पाडीत।।१२४।। म्हणूनि केला निजनिर्धार। अनुग्रह बाबांचा होयतोवर। तेथेंच वृत्ती ठेवूनि स्थिर। रहावें सुस्थिर मानसें।।१२५।। त्रिविधतापें तापलेला। वरी साईच्या दर्शना भुकेला। ऐसा कोण विन्मुख गेला। जो न निवाला अंतरीं।।१२६।। तरी ते दिवसीं अति उद्विग्न। गोड न लागे अन्नपान। गोड न लागे गमनागमन। उन्निद्रनयन शेजेवर।।१२७।। जवळ नाही कोणी अवांतर। बाबाच एकले असती गादीवर। साधूनियां ऐसा अवसर। धरावे चरण बाबांचे।।१२८।। करीत निश्चय सपटणेकर। फळासी आला त्यांचा निर्धार। होऊनियां सद्गदितांतर। धरीत चरण बाबांचे।।१२९।। पायांवरी ठेवितां शिर।

बाबा तयावर ठेवीत निजकर। पादसंवाहन करीत सपटणेकर। आली एक बाई धनगर तों।।१३०।। बाई येतांच तेथवर। रगडूं बैसली बाबांची कंबर। बाबा नित्यक्रमानुसार। वार्ता तिजबरोबर करितात।।१३१।। वार्तेचा त्या चमत्कार। लक्षपूर्वक सपटणेकर। ऐकतां ती त्याचीच समग्र। अक्षरें अक्षर आढळली।।१३२।। जरी होकार धनगरी देत। सपटणेकर आश्चर्यभरित। आपुलेंच वृत्त बैसले ऐकत। तेणें ते चकित अंतरीं।।१३३।। कोणी अत्यंत परिचित। नातेवाईक सांगे वृत्त। जन्मापासूनि मरणापर्यंत। तैसें तें साद्यंत कथियेलें।।१३५।। बाईलागीं सांगती कथा। तिचा न कथेशीं संबंध तत्त्वतां। ती तों पितापुत्रांची वार्ता। विषय सर्वथा दोघांचा।।१३६।। असो ऐसी निजकथा। साईमुखें सपटणेकर ऐकतां। परम विस्मय जाहला चित्ता। बाणली आदरता साईपदीं।।१३७।। वाटलें तयां मोठें कौतुक। बाबांला ही केशी ठाऊक। परि जैसा करतलामलक। तेवीं हें सकळिक बाबांना।।१३८।। ब्रह्मस्वरूप स्वयें आपण। तयाचें विश्व कुटुंब जाण। किंबहुना विश्वचि नटला पूर्ण। तीच ही खूण साईची।।१३९।। एकात्मतेचा विस्तार। तोच कीं साईचा अवतार। तयास कैचें आपपर। स्वयें सविस्तर जगरूप।।१४०।। विनटला जो परमपुरषा। तया केंची द्वैतभाषा। द्रष्टा दर्शन अथवा दृश्या। नातळे आकाशा जणूं लेप।।१४१।। बाबा महान अंतर्ज्ञानी। ऐसे येतांच तयांचे मनीं। बाबा काय तयांलागूनि। वदले ते सज्जनीं परिसिजे।।१४२।। बोट दावूनि तयांसमोर। बाबा साश्चर्य काढिती उद्गार। “मारिलें म्हणे मीं याचें पोर। आरोप मजवर हा ठेवी।।१४३।। मी लोकांचीं पोरें मारितों। हा कां मशिदीस येऊनि रडतो। बरें मी आतां ऐसें करितों। पोटासी आणितों पुत्र त्याचा।।१४४।। जैसा मेलेला रामदास। दिला माघारा त्या बाईस। तैसाच पुनश्च त्याचिये मुलास। आणितों मी पोटास त्याचिया।।१४५।।” ऐसें ऐकूनि सपटणेकर। तिष्ठत लावूनि बाबांकडे नजर। ठेवूनि त्यांच्या मस्तकीं कर। बाबा त्यां धीर देतात।।१४६।। म्हणती “हे पाय पुरातन फार। जाहली तुझी काळजी दूर। पूर्ण भरंवसा ठेव मजवर। कृतार्थ लवकर होशील।।१४७।।” करीत असतां पादसंवाहन। परिसतां बाबांचें मधुरवचन। सपटणेकर सद्गदितनयन। पदाभिवंदन करीत।।१४८।। आले अष्टभाव दाटून। नयनीं आनंदाश्रुजीवन। तेणें बाबांचें पादक्षालन। प्रेमें प्रक्षालन मग केलें।।१४९।। पुन्हां बाबांनीं मस्कीं हात। ठेवूनि म्हणाले बैसावें स्वस्थ। तेव्हां सपटणेकर बिन्हाडीं परत। आले आनंदित मानसें।।१५०।। नैवेद्याची केली तयारी। देऊनियां निजयुवतीकरीं। पूजा आरती जाहलियावरी। ताट तें सारीत बाबांपुढें।।१५१।। मग प्रोक्षूनियां पात्रास। करोनि सविधि नेत्रस्पर्श। प्राणापानव्यानादिकांस। अर्पोनि मग बाबांस समर्पिला।।१५२।। मग अनुसरूनि नित्यक्रमास। बाबांचा होतां हस्तस्पर्श। स्वीकारितां नैवेद्यास। वाटला हर्ष सपटणेकरां।।१५३।। मग तत्रस्थ इतर भक्त। होते बाबांचे पायां पडत। शिरले सपटणेकर त्या गर्दीत। पुनश्च नमस्कारीत त्वरेनें।।१५४।। असो ऐसिया त्या घाईत। मस्तका मस्तक आथडत। बाबा तेव्हां सपटणेकरांप्रत। कैसे अनुवादत संथपणें।।१५५।। अरे कशाला वारंवार। नमस्कारावर नमस्कार। पुरे तो केला एकवार। आदरसत्कारपूर्वक।।१५६।। असो ते रात्रीं होती चावडी। सपटणेकर अति आवडी। प्रेमें निघाले पालखीअघाडीं। आनंदपरवडी दंडधारी।।१५७।। असो ही चावडीभिरवणूक। श्रोतयां पूर्वीच आहे ठाऊक। तरी पुनरुक्ती आवश्यक। विस्तारकारक वर्जियेली।।१५८।। असो पुढें ते रात्रीला। ही बाबांची अगाध लीला। बाबा दिसले सपटणेकरांला। जणूं पांडुरंगालाच पाहतों।।१५९।। असो पुढें मागतां आज्ञा। जेवूनि जावें झाली अनुज्ञा। न करितां यत्किंचित अवज्ञा। निघाले मग दर्शना जातांना।।१६०।। इतुक्यांत मग त्यांचिये मना। एकाएकीं उठली कल्पना। बाबा आतां मागतां दक्षिणा। ती मी पुरविणार कैसेनी।।१६१।। पैसे गांठीस होते ते सरले। गाडीभाड्याचे पुरतेच उरले। “दक्षिणा दे” जर वदले। उत्तर ठरविलें मनानें।।१६२।। मागावयाचें आधींच द्यावा। रुपया एक हातीं ठेवावा। पुन्हां मागतां आणखी अर्पावा। नाही म्हणावा तयापुढें।।१६३।। अग्निरथाचे भाड्यासाठीं। आवश्यक

तेचि ठेविले गांठीं। ऐसं बाबांस सांगावें स्पष्टोक्तीं। ठरवोनि भेटीस ते गेले॥१६४॥ पूर्वील कृतनिश्चयानुसार। रुपया एक ठेवितां हातावर। आणिक एकचि मागितला त्यावर। देतां ते भरपूर अनुवादले॥१६५॥ म्हणाले “हा घे एक नारळ। स्वस्त्रियेच्या ओटींत घाल। आणिक मग तूं जाई खुशाल। सोडूनि तळमळ जीवाची॥१६६॥” पुढें जातां महिने बारा। पुत्र आला त्यांचिये उदरा। घेऊनि आठां मासांचिया लेंकुरा। आलीं तीं माघारा दर्शना॥१६७॥ मुलगा घातला बाबांचे चरणीं। काय संतांची नवल करणी। मग तीं दोघें जोडूनि पाणि। करिती विनवणी ती परिसा॥१६८॥ या उपकारा साईनाथा। केवीं उतराई व्हावें आतां। आम्हां कांहींच कळेना सर्वथा। ठेवितों माथा चरणांवर॥१६९॥ हीन दीन आम्ही पामर। कृपा असावी अनाथांवर। आतां येथूनि पुढें निरंतर। चरणीं तव थार असावा॥१७०॥ जागृतीमार्जी तैसेंच स्वर्णीं। नाना तरंग उठती मनीं। उरंत नाही दिवसरजनीं। तरी तव भजनीं लावीं आम्हां ॥१७१॥ असो तो मुलगा मुरलीधर। आणिक दोन भास्कर दिनकर। यांचियासमवेत सपटणेकर। प्रसन्नांतर जाहले॥१७२॥ मग ते सवें घेऊनि भार्या। करुनि वंदन साई सदया। साधूनि चंचल मनाचे स्थैर्या। होऊनि कृतकार्या परतले॥१७३॥ कथा सांगावी संकलित। होता मनीं आरंभीं हेत। परि वदवितां साईनाथ। तेणें हा ग्रंथ विस्तारला॥१७४॥ तयासी हा हेमाड शरण। पुढील कथेचें अनुसंधान। तात्पर्यार्थ दिग्दर्शन। श्रोतयांलागून करीतसे॥१७५॥ कथा ती याहूनि बहु गोड। चमत्काराची जया आवड। ऐसिया एका भक्ताचें कोड। पुरविलें नितोड साईनीं॥१७६॥ लोक वर्णितां साईचे गुण। दोषदर्शी देखे अवगुण। स्वयें न स्वार्थपरमार्थपरायण। दोषैकदर्शन हेतु मनीं॥१७७॥ असतील साईबाबा संत। तरी ते मज देतील प्रचीत। मजला अनुभव आलियाविरहित। मी त्यां यत्किंचित मानीना॥१७८॥ केवळ परीक्षा पहावयास। गेलियाचीही इच्छा पुरत। हीच कथा पुढील अध्यायांत। श्रवण करोत सच्छ्रोते॥१७९॥ स्वस्ति श्रीसंतसज्जनप्रेरिते। भक्तहेमाडपंतविरचिते। श्रीसाईसमर्थसच्चरिते। साशंकभक्तानुग्रहकरणं नाम अष्टचत्वारिंशोऽध्यायः संपूर्णः॥

॥ श्रीसद्गुरुसाईनाथार्पणमस्तु ॥ शुभं भवतु ॥